

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/233/2021
Identifikačné číslo spisu: 6115219256
Dátum vydania rozhodnutia: 25.05.2022
Meno a priezvisko: Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:6115219256.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne P. M., bývajúcej Č. S., T. - J., T. XX, zastúpenej Mgr. Martinom Štoffom, advokátom, so sídlom Banskej Bystrici, Stoličkova 4, proti žalovanej TUI ReiseCenter Slovensko s.r.o., IČO: 35 966 742, so sídlom v Bratislave, Panská 238/10, zastúpenej JUDr. Denisou Hostačnou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Dunajská 4, o zaplatenie 1.219,25 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 19 C 8/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 15 Co 187/2019 z 28. októbra 2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 28. októbra 2020, sp. zn. 15 Co 187/2019 a rozsudok Okresného súdu Bratislava I z 28. mája 2018, č.k. 19 C 8/2016-140 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súde Bratislava I na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 28. mája 2018, č.k. 19 C 8/2016-140 zrušil platobný rozkaz Okresného súdu Banská Bystrica č.k. 8 C 358/2015-40 zo dňa 7. októbra 2015 (výrok I.); žalobu vo veci samej zamietol (výrok II.); žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok III.). V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že v súdnej veci sa žalobkyňa domáhala zaplatenia sumy 1.219,25 eur s príslušenstvom ako aj trov konania titulom bezdôvodného obohatenia - vrátenia sumy po stornovaní zájazdov č. XXXXXX a č. XXXXXX v roku 2013 s tým, že v uvedenom roku uzatvorila so žalovanou ako cestovnou kanceláriou a obstarávateľom zájazdu spomínané zmluvy pre dve osoby, ktoré však musela stornovať zo zdravotných dôvodov. Na základe jej hlásenia žalovaná oba zájazdy stornovala a žalobkyni vznikla pohľadávka celkovej výške 1.219,25 eur. Následne v roku 2014 malo dôjsť k uzavretiu tretej zmluvy č. XXXXX, uzavretie ktorej v priebehu celého sporu žalobkyňa popierala a z titulu stornovania ktorej žalovaná sumu 1.219,25 eur použila na úhradu storno poplatkov. Po vyhodnotení zisteného skutkového stavu a právnom posúdení predovšetkým v zmysle ustanovenia § 3 ods. 2 písm. d/ zákona č. 281/2001 Z.z. o zájazdoch podmienkach podnikania cestovných kancelárií a cestovných agentúr a o zmene a doplnení Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov v znení účinnom v čase uzavretia zmlúv (ďalej len „zákon č. 281/2001 Z.z.“ resp. "zákon o zájazdoch") súd prvej inštancie konštatoval, že v danom prípade žalovaná konala v zmysle citovaného ustanovenia a poskytovateľom služby, teda obstarávateľom

zájazdu bola spoločnosť FTI Touristik GmbH, nie žalovaná, ktorá uzatvorenie vyššie uvedených zmlúv o obstaraní zájazdu len sprostredkovala. Uvedená skutočnosť bola v zmluvách výslovne uvedená. Spoločnosti FTI Touristik GmbH boli peňažné prostriedky riadne poukázané a vyplatené a preto nositeľom hmotnoprávnej povinnosti je uvedená spoločnosť a nie žalovaná. Táto nemala v spore postavenie účastníka konania z hmotnoprávneho vzťahu o vydanie bezdôvodného obohatenia vyplývajúceho zo zmlúv o obstaraní zájazdu. Preto bolo potrebné žalobu v celom rozsahu bez ďalšieho, t.j. bez posudzovania ďalších prostriedkov procesného útoku žalobkyne v spore a procesnej obrany žalovanej zamietnuť. O náhrade trov konania okresný súd rozhodol podľa ustanovení § 255 ods. 1, § 262 ods. 1, ods. 2, zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) keď žalovanej, ktorá mal vo veci plný úspech priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 28. októbra 2020, sp. zn. 15 Co 187/2019 potvrdil podľa § 387 ods. 1, 2 CSP žalobkyňou napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie. Žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Uviedol, že súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania dospel k správnym skutkovým zisteniam a vec správne právne posúdil. Na týchto správnych skutkových zisteniach a posúdení sa nič nezmenilo ani v štádiu odvolacieho konania. Odvolateľka/žalobkyňa v odvolaní neuviedla podstatné rozhodujúce konkrétne právne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali iné rozhodnutie odvolacieho súdu. Napadnutý rozsudok obsahuje všetky náležitosti uvedené v ustanovení § 220 CSP s tým, že v prvoinštančnom konaní sa tiež nevyskytla žiadna vada uvádzaná v ustanovení § 380 ods. 2 CSP, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie a na ktoré by musel odvolací súd prihliadnuť. Odvolací súd sa stotožnil s právnym záverom súdu prvej inštancie, že žalovaná nie je v danom spore pasívne vecne legitimovaná. Žalovaná postupovala pri uzavretí všetkých vyššie uvedených zmlúv so žalobkyňou v súlade so zákonom č. 281/2001 Z.z. účinného v čase uzavretia zmlúv a preto v prípade ak sa sprostredkúva predaj zájazdov pre inú cestovnú kanceláriu, táto zodpovedá za plnenie zmlúv o zájazde. Na doplnenie odvolací súd ešte poukázal na email zo dňa 22. augusta 2013 (č.l. 18 spisu), v ktorom žalovaná oznamovala žalobkyňi, že „...je to zmenené a potvrdené...“, pričom sa na ňom nachádza údaj „FTI“ a je v nemeckom jazyku. Ak by obstarávateľom zájazdu bola žalovaná, nebol by dôvod, aby údaje v ňom uvádzala v nemeckom jazyku, uviedla by ich v jazyku slovenskom. K odvolacej námietke žalobkyne, že zmluvu o obstaraní zájazdu z roku 2014 nikdy neuzavrela a že nikdy nedala súhlas žalovanému na použitie peňazí, ktoré jej mal vrátiť ako storno poplatky zo stornovaných zmlúv z roku 2013 ako zálohy na zájazd v roku 2014 odvolací súd uviedol, že vykonaným dokazovaním pred prvoinštančným súdom bolo preukázané, že sporové strany medzi sebou komunikovali telefonicky i prostredníctvom mailov (č.l. 52-58 spisu), pričom ponuka na zájazd v roku 2014 bola žalobkyňi zaslaná v máji 2014 emailom (č.l. 52-53 spisu) k čomu sa nijako nevyjadřila, ani neoznámila žalovanej žiadne námietky k tomu, že je bola odrátaná záloha vo výške 1.219,25 eur (č.l. 54 spisu). Žalovaná preto vyhotovila dňa 26. mája 2014 zmluvu o obstaraní zájazdu podľa zákona č. 281/2001 Z.z. v znení neskorších predpisov č. XXXXXXXXX, v ktorej je ako organizátor zájazdu uvedená spoločnosť FTI Touristik GmbH s číslom rezervácie, ktorú žalobkyňa neskôr stornovala. Súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozsudku riadne zdôvodnil, prečo dospel k záveru, že medzi stranami došlo k uzavretiu zmluvy v roku 2014, s ktorým odôvodnením sa odvolací súd stotožnil a navyše dodal, že účastníkmi cestovnej zmluvy sú cestovná kancelária a objednávateľ, pričom zmluva vzniká vždy medzi nimi a to aj v prípade, že cestovná kancelária použije tretiu osobu ako predajcu, aby v jej mene a na jej účet sprostredkovala uzavretie zmluvy o zájazde. V uvedenom smere na podporu svojej argumentácie odvolací súd poukázal aj na závery vyplývajúce z rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 17. januára 2002 sp. zn. 25 Cdo 576/2000. V danej veci prvoinštančný súd správne konštatoval, že obstarávateľom zájazdu bola spoločnosť FTI Touristik GmbH, nie žalovaná, ktorá bola len sprostredkovateľom, pričom ani skutočnosť, že na zmluvách z roku 2013 je uvedený iný pojem ako obstarávateľ a to poskytovateľ služby/katalóg neznamena, že obstarávateľom zájazdov bola žalovaná.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolaťka“) dovolanie z dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Výslovila presvedčenie, že rozhodnutie odvolacieho súdu v danej veci záviselo od vyriešenia právnych otázok, ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené a síce 1/ „či na platné uzavretie zmluvy o obstaraní zájazdu v zmysle ustanovenia § 741b ods.

1 Občianskeho zákonníka (v znení do 31. decembra 2018) postačuje jej vyhotovenie v elektronickej podobe, ktorá je podpísaná len jednou zmluvnou stranou (automatizovanou elektronicou formou na strane poskytovateľa zájazdu, resp. sprostredkovateľa zájazdu), pričom však na nej súčasne absentuje podpis objednávateľa, resp. akékoľvek iné nepochybné prejavenie vôle objednávateľa a byť obsahom takejto zmluvy viazaný?“. Vo vzťahu k prvej položenej otázke žalobkyňa zdôraznila, že v danom prípade súdy oboch inštancií zrejme prehliadli alebo nesprávne neprehliadli na tú skutočnosť, že doteraz v celom konaní nebola predložená ani jediná platne uzatvorená zmluva o obstaraní zájazdu a ani žiadny iný dôkaz, ktorý by o niečom podobnom vierohodne svedčil. Ako 2/ právnu otázku dovolateľka uviedla „Ktorý subjekt je potrebné považovať za povinného v zmysle § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka vo vzťahu k povinnosti vydať bezdôvodné obohatenie v prípade, ak dôjde k poskytnutiu plnenia oprávneným subjektom v domnení uzavretej zmluvy o obstaraní zájazdu, hoci takáto zmluva v skutočnosti uzavretá nebola, keď príjemca poskytnutého plnenia začne následne o sebe tvrdiť, že je len sprostredkovateľom nikdy neposkytnutej služby v mene nejakého tretieho subjektu, a to i napriek tomu, že sám sa k vráteniu poskytnutého plnenia opakovanne priznával a hlásil?“. Vo vzťahu k druhej položenej otázke žalobkyňa zdôraznila, že v danom konkrétnom prípade je to ona, kto je subjektom oprávneným žiadať vydanie bezdôvodného obohatenia čo je nepochybné a nebolo to v konaní ani sporné. Východiská súdov oboch inštancií, ktoré počítajú s platne uzatvorenými zmluvami o obstaraní zájazdov sú mylné, čo má potom nevyhnutne za následok celkové nesprávne právne posúdenie skutkového stavu v prejednávanej veci. Inak povedané pri neexistencii platne uzatvorenej zmluvy o obstaraní zájazdu nemôže existovať ani domnelá druhá zmluvná strana. Žalobkyňa tiež zdôraznila, že každá zmluva o obstaraní zájazdu je jednoznačne spotrebiteľskou zmluvou. Pri koncipovaní obsahu oboch zmlúv tak ako sú predložené návrhy z roku 2013 je nemožné, aby priemerný spotrebiteľ z obsahu vyvodil, že subjekt označený ako „poskytovateľ služby/katalóg“ bez bližšej identifikácie by mal byť v tomto prípade skutočným obstarávateľom zájazdu, v ktorého mene sa zmluva uzatvára. Pokiaľ žalovaná nepochybné prijala od žalobkyne peňažné plnenie, neexistuje žiadny dôvod ani právny titul na to, aby ho mala mať oprávnené aj naďalej vo svojej dispozičnej sfére, keď navyše sama žalovaná žiadne protiplnenie žalobkyňi neposkytla, a preto musí bezdôvodné obohatenie v požadovanom rozsahu vydať späť žalobkyňi. Záväzok žalovanej vyplývajúci z bezdôvodného obohatenia nezaniká ani tým, že obohatený sa následne zbavil predmetu obohatenia. Je teda právne irelevantné čo obohatený s predmetom získaného obohatenia následne urobil. V závere podaného dovolania žalobkyňa uplatnila ešte dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP, naplnenie ktorého videla v tom, že súdy oboch inštancií nepostupovali procesne správne v zmysle ustanovenia § 295 CSP, ktoré je potrebné aplikovať v spotrebiteľských sporoch a v zmysle ktorého súd môže vykonať aj tieto dôkazy, ktoré spotrebiteľ nenavrhol, ak je to nevyhnuté pre rozhodnutie vo veci. Súd aj bez návrhu obstará alebo zabezpečí taký dôkaz. Ak boli prvoinštančnému alebo odvolaciemu súdu známe dôkazy nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci, ktoré žalobkyňa nenavrhol, mali tak urobiť na základe zákonného zmocnenia aj bez návrhu. Pokiaľ tak nepostupovali, v dôsledku čoho sa potom v merite vôbec vecou nezaoberali, došlo k upretiu práva žalobkyne na prejednanie veci pred nezávislým a nestranným orgánom súdnej moci. Žalobkyňa dovolací súd žiadala, aby zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a s ním aj rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaná v podanom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne navrhla, aby dovolací súd dovolanie žalobkyne ako nedôvodné zamietol, stotožňujúc sa s právnou argumentáciou prvoinštančného ako aj odvolacieho súdu. Zdôraznila, že z vykonaného dokazovania jasne vyplynulo, že zmluvy, predmetom ktorých boli zájazdy pre dve osoby v Turecku, boli uzavreté, keďže samotná žalobkyňa žiadala ich storno. Obe strany svojim konaním potvrdili, že zmluvy považovali za platné a záväzné a na ich základe akceptovali svoje práva a povinnosti. To platí aj v prípade tretej spornej zmluvy č. XXXXXX/X. Súdy nižších inštancií správne rozhodli, že žalovaná vystupoval ako sprostredkovateľ zájazdov, nie ako obstarávateľ vo všetkých troch zmluvách o obstaraní zájazdu. Žalovaná tak konala v súlade s ustanovením § 3 ods. 2 písm. d/ zákona č. 281/2001 Z.z. Vo všetkých zmluvách o obstaraní zájazdu bol ako sprostredkovateľ a teda ako osoba povinná uvedená spoločnosť FTI Touristik GmbH.

5. Žalobkyňa v podanom vyjadrení k vyjadreniu žalovanej zo dňa 23. októbra 2021 zotrvala na svojej skutkovej a právnej argumentácii, ktorá je obsahom jej dovolania.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne podľa § 420 písm. f/ CSP je prípustné a tiež dôvodné; v dôsledku jeho účinku dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je procesnou povinnosťou dovolať vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolať vymedzil v dovolaní uplatneným dôvodom prípustnosti dovolania.

9. Hoci v preskúmvanej veci žalobkyňa v podanom dovolaní uplatnila najskôr dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP t.j., že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (a zároveň aj uviedla dve otázky) a až v samotnom závere podaného dovolania uviedla tiež dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a naplnenie ktorého videla v tom, že súdy oboch inštancií nepostupovali procesne správne v zmysle ustanovenia § 295 CSP, dovolací súd sa najskôr (z dôvodov bližšie uvedených v bode 16 tohto rozhodnutia) zaoberal uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f/ CSP.

10. Ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

11. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolať, tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie dovolaťky, že v konaní došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti v súvislosti s ustanovením § 295 CSP.

12. Podľa § 295 CSP súd môže vykonať aj tie dôkazy, ktoré spotrebiteľ nenavrhol, ak je to nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Súd aj bez návrhu ex officio obstará alebo zabezpečí taký dôkaz. Predmetné ustanovenie (systematicky zaradené do druhej hlavy Civilného sporového poriadku „Spory s ochranou slabšej strany“) predstavuje jedno z kľúčových ustanovení prelamujúce dispozičný princíp v civilnom procese s cieľom poskytnúť spotrebiteľovi čo najväčšiu mieru ochrany jeho práv garantovaných

hmotným právom. Vyplyva z neho, že v spotrebiteľských sporoch súd môže vykonať aj tie dôkazy, ktoré spotrebiteľ nenavrhol, ak je to nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Takýto postup je odôvodnený zvýšenou mierou ingerencie súdu ako orgánu ochrany práva do spotrebiteľských právnych vzťahov (Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C.H. Beck, 2016). Táto možnosť priznaná súdu bola posúdená ako nevyhnutná pre to, aby bola pre spotrebiteľa zabezpečená účinná ochrana, najmä s ohľadom na nezanedbateľné nebezpečenstvo toho, že spotrebiteľ o svojich právach nevie, alebo má ťažkosti s ich uplatnením. Vykonávanie dôkazov aj bez návrhu by malo smerovať nielen k posúdeniu neprijateľnosti ustanovení spotrebiteľskej zmluvy alebo iných zmluvných dokumentov súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou, na ktorých je založený nárok tvrdený v žalobe, ale malo by smerovať k posúdeniu všetkých okolností s uzatvorením zmluvy, v dobe uzatvorenia zmluvy a na všetky ostatné podmienky zmluvy alebo inú zmluvu, od ktorej spotrebiteľská zmluva závisí (viď tiež uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Cdo 131/2019 z 31. marca 2021).

13. Ustanovenie § 295 CSP treba interpretovať tak, aby výsledné riešenie obstálo pred meradlom tzv. zdravého rozumu a v spoločnosti panujúcich predstáv o spravodlivosti (nález ÚS SR sp. zn. I. ÚS 689/2014). Preto ho nemožno vykladať izolovane, ale v spojení s ostatnými ustanoveniami zákona, zohľadňujúc úmysel zákonodarcu, zmysel právnej normy a systematiku Civilného sporového poriadku (uznesenie NS SR sp. zn. 5 Cdo/131/2019 z 31. marca 2021).

13.1. Najvyšší súd SR v uznesení sp. zn. 7 Cdo 161/2019 z 29. septembra 2020 k otázke aplikácie ustanovenia § 295 CSP zaujal stanovisko, že „...z úradnej povinnosti súdu obstaráť alebo zabezpečiť dôkaz, ktorý spotrebiteľ nenavrhol a zároveň ktorý bol nevyhnutný pre rozhodnutie (§ 295 CSP) nevyplýva, že súd musí vykonávať ďalšie dokazovanie až dovtedy, kým „nenájde“ dôkaz podporujúci tvrdenie spotrebiteľa v spore. Takýto výklad úradnej povinnosti súdu celkom zrejme nevyplýva z ustanovenia § 295 CSP a navyše by nebol ani ústavne konformný...“

13.2. V rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 36/2018 z 13. februára 2019 najvyšší súd k danej problematike uviedol, „...skutočnosť, že súd môže v spotrebiteľských sporoch vykonať aj taký dôkaz, ktorý spotrebiteľ nenavrhol (§ 295 CSP), neznamená zároveň povinnosť súdu vykonať každý spotrebiteľom navrhnutý dôkaz. Aj za účinnosti novej právnej úpravy totiž naďalej platí, že o návrhu na vykonanie dokazovania rozhoduje súd. Súd rozhodne, ktorý z navrhnutých dôkazov vykoná (§ 185 ods. 1 CSP) ...za stavu - daného osobitne individuálnymi okolnosťami (danej veci sp. zn. 3 Cdo 36/2018 - pozn. dovolacieho súdu) - malo nevyhovenie návrhu žalobcu na vykonanie predmetného znaleckého dokazovania znaky procesne nesprávneho postupu znemožňujúceho strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.“

13.3. V rozhodnutí sp. zn. 1 Obdo 46/2020 z 28. októbra 2020 najvyšší súd k interpretácii ustanovenia § 295 CSP uviedol, že „...v zmysle § 295 CSP súd výnimočne môže (t.j. nie je to jeho povinnosť, ale možnosť vo výnimočných prípadoch) vykonať aj tie dôkazy, ktoré strany nenavrhli (tzv. príklon k vyšetrovaciemu princípu), ak je to potrebné pre rozhodnutie vo veci, ale iba v tých sporových konaniach, v ktorých to zákon explicitne umožňuje. Takýto postup je odôvodnený najmä v spotrebiteľských sporoch, v ktorých je zvýšená miera ingerencie súdu ako orgánu ochrany práva do spotrebiteľských právnych vzťahov. Zákonodarca to zhrnul tak, že súd sa nebude spoliehať v plnej miere na splnenie si dôkaznej povinnosti spotrebiteľa, ale môže prevziať dôkaznú iniciatívu sám“.

13.4. S poukazom na uvedené dovolací súd konštatuje, že v zásade nie je povinnosťou súdu vykonať každý spotrebiteľom navrhnutý dôkaz resp. „nachádzať“ bezbreho dôkazy podporujúce tvrdenie spotrebiteľa v spore, avšak na druhej strane z ustanovení zákon (§ 295 CSP) vyplýva, že ak je to nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci má potrebné dôkazy vykonať ex offio. Pokiaľ takto nepostupuje možno s ohľadom na okolnosti tej-ktorej veci konštatovať porušenie práva na spravodlivý proces.

14. V danom prípade zo zisteného skutkového stavu vyplýva, že medzi stranami sporu mali byť uzatvorené celkovo tri zmluvy o obstaraní zájazdu v zmysle zákon č. 281/2001 Z.z. Uvedený zákon o zájazdoch bol prijatý na základe smernice Rady Európskej únie č. 90/314/EEC. Táto smernica je zameraná na ochranu spotrebiteľov. Zmluvou o obstaraní zájazdu sa obstarávateľ (cestovná kancelária) zaväzuje, že objednávateľovi obstará vopred ponúkanú kombináciu služieb cestovného ruchu (zájazd) a objednávateľ sa zaväzuje, že zaplatí dohodnutú cenu. V zmysle občiansko-právnej ochrany vyplývajúcej

z Občianskeho zákonníka je spotrebiteľskou zmluvou každá zmluva, a to bez ohľadu na jej právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ (v danom prípade cestovná kancelária) so spotrebiteľom. Najvyšší súd uzatvára, že v danom prípade je zmluva o obstaraní zájazdu je spotrebiteľskou zmluvou podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka, preto sa na ňu v plnom rozsahu vzťahujú všetky ustanovenia ochrany spotrebiteľa vyplývajúce z občiansko-právnej ochrany spotrebiteľov. Spotrebiteľský charakter uzatvorených zmlúv a z toho plynúce dôsledky súdy oboch inšancií pri svojom rozhodovaní opomenuli zohľadniť. Svoje závery o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie na strane žalovanej založili na tom, že „...v danom prípade žalovaná konala v zmysle § 3 ods. 2 písm. d/ zákona č. 281/2001 Z.z. a teda poskytovateľom služby, teda obstarávateľom zájazdu bola spoločnosť FTI Touristik GmbH, nie žalovaná, ktorá uzatvorenie vyššie uvedených zmlúv o obstaraní zájazdu len sprostredkovala, ktorá skutočnosť bola v zmluvách výslovne uvedená...“ Podľa citovaného ustanovenia v znení platnom a účinnom k času uzavretia zmlúv o obstaraní zájazdu cestovná kancelária v rámci živnostenského oprávnenia sprostredkúva predaj zájazdov pre inú cestovnú kanceláriu; zmluva o zájazde sa v týchto prípadoch musí uzatvoriť v mene cestovnej kancelárie, pre ktorú sa zájazd sprostredkúva, a táto zodpovedá za plnenie zmluvy o zájazde. Záver o tom, že obstarávateľom zájazdu bola spoločnosť FTI Touristik GmbH a nie žalovaná, súdy oboch inšancií vyvodili z toho, že na zmluvách z roku 2013 a v 2014 je uvedený ako „poskytovateľ služby/katalóg“ uvedená spoločnosť.

15. Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia a v nadväznosti na ňaj obsah prislúchajúceho spisového materiálu dovolací súd dospel k záveru, že v danej veci súdy nižších inšancií pri svojom rozhodovaní nesprávne nezohľadnili spotrebiteľský charakter prejednávanej veci v dôsledku čoho vo svojom procesnom postupe ani neaplikovali ustanovenie § 295 CSP. Ako už bolo uvedené (bližšie vid' bod 12. tohto rozhodnutia) predmetné ustanovenie ukladá súdu vykonať ex offio aj tie dôkazy, ktoré spotrebiteľ nenavrhol, ak je to nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Súd môže považovať vykonanie dôkazného prostriedku za nevyhnutné nielen vtedy, ak je to potrebné na preukázanie skutočností tvrdených slabšou stranou, ale tiež vtedy, ak je to potrebné na vyvrátenie skutočností preukázaných silnejšou stranou. Právo súdu nie je zákonom časovo obmedzené. V súdnej veci bola už od samého počiatku sporná pasívna vecná legitímácia žalovanej. Túto žalovaná namietla hneď pri prvom úkone - odpore voči vydanému platobnému rozkazu a súdy oboch inšancií sa s ňou v celom rozsahu stotožnili. Žalobkyňa v súvislosti s uplatneným nárokom voči žalovanej poukázala na znenie ňou uzatvorených zmlúv o obstaraní zájazdu. Z ich obsahu (záhlavia) vyplýva, že je v nej označená žalovaná t.j. „TUI ReiseCenter resp. TUI ReiseCenter Slovensko s.r.o.“ ako cestovná kancelária a „FTI Touristik“ ako „poskytovateľ služby/katalóg“. Nemožno súhlasiť s názorom súdov oboch inšancií, že žalovaná uzatvorenie vyššie uvedených zmlúv o obstaraní zájazdu len „sprostredkovala“, pričom táto skutočnosť bola v zmluvách výslovne uvedená. Z predmetných zmlúv nič také nevyplýva. V celom texte sa uvedené slovo nenachádza. V danej situácii mal predovšetkým súd prvej inšancie vyvinúť iniciatívu na zistenie toho kto bol skutočným obstarávateľom zájazdu a či uvedená skutočnosť bola žalobkyni ako spotrebiteľke jasná a zrejmalá resp. či sa ju mohla vzhľadom k formulácii zmlúv len „dovtípiť“. V spise sa pritom nachádza emailová komunikácia medzi stranami sporu (č.l. 25, č.l. 30 až 32) z ktorej vyplýva, že žalovaná v prípade prvých dvoch zmlúv žiada žalobkyňu o oznámenie čísla účtu „kde jej má poslať peniaze“ zo stornovaných zájazdov“ resp. jej pripomína „...že má u nej peniaze...“ za zájazd, ktorý si u nej zakúpila a neskôr stornovala. Dokonca jej za účelom vybavenia storna zájazdov zaslala formulár, ktorý doposiaľ oboznámený nebol. Súd prvej inšancie tieto skutočnosti náležite neposúdil, hoci o nich musel mať vedomosť, a to za použitia ustanovenie § 295 CSP, nevykonal dokazovanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci (teda v prospech spotrebiteľa), a ani odvolací súd tieto nedostatky neodstránil. Vykonávanie dôkazov v zmysle § 295 CSP má smerovať k posúdeniu neprijateľnosti zmluvných ustanovení spotrebiteľskej zmluvy a všetkých okolností súvisiacich s jej uzatvorením. Za daného stavu, teda s ohľadom na okolnosti daného prípadu, v neaplikácii ustanovenia § 295 CSP súdmi nižších inšancií dovolací súd videl procesnú nesprávnosť takej intenzity, ktorá napĺňa vymedzenie dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP.

16. Dovolanie žalobkyne za takejto situácie bolo nielen procesne prípustné (§ 420 písm. f/ CSP), ale tiež dôvodné (§ 431 CSP), lebo v ňom bolo opodstatnené namietané, že súd (odvolací) nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že

došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Vzhľadom na takto zistenú vadu zmätočnosti sa už dovolací súd nemal možnosť zaoberať ďalšími dovolacími námietkami. Najvyšší súd postupoval v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, ktorá sa ustálila na názore, že v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu (1 Cdo 166/2017, 2 Cdo 88/2017, 3 Cdo 146/2018, 4 Cdo 191/2018, 5 Cdo 29/2016, 8 Cdo 70/2017). Z dôvodu, že konanie bolo zaťažené vadou podľa § 420 písm. f/ CSP, pre ktorú bolo potrebné rozhodnutie súdu prvej inštancie ako aj odvolacieho súdu zrušiť, dovolací súd sa v ďalšom už nezaoberal žalobkyňou namietanou prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

17. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

18. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.